

1956

PEST MEGYÉBEN

I.

A Nemzeti Bizottság tagjai: Szabadkai Róbert,¹⁶⁶ Kiss Jenő, Horváth József, Bukta Ferenc¹⁶⁷

A Nemzetőrség tagjai: Budai László (parancsnok), Makkai Tibor (helyettes) Üveges György¹⁶⁸

Budaörs

Okt. 26.: Délután 20-30 fiatal a szovjet emlékműről levette a címert és az emléktáblát, a tetején lévő fém csillagot pedig befűrészték. Este ezt is levették és összetörték.¹⁶⁹

Okt. 27.: Megalakult a nemzeti bizottság és a nemzetőrség.¹⁷⁰

Okt. 27.: Reggel a nemzetőrparancsnok vezetésével a tömeg, köztük Csik Géza¹⁷¹, megtámadta a párhelyiséget és lefegyverezték az ott szolgálatot teljesítő párttagokat, iratokat, könyveket és dekorációkat hordtak ki és égettek el.¹⁷²

Egy szovjet páncélos járőr arra haladt és a tömegbe lőtt, aminek következtében 4-en meghaltak (Furka Sándor, Soltai Béláné, Schwarz András, Ujj Jánosné) és többen (köztük Bódis János, Simák Tünde, Harmath Kajetán, Kővári Jenő, Józsa János, Kővári Jenő, Major Imre, Bódis János, Hanczmann István¹⁷³) megsebesültek.

Nov. 2.: Hangosbemondón nemzetőröket toboroztak.¹⁷⁴

Nov. 6.: Szovjet alakulatok jelentek meg és a szolgálatot teljesítő Ribóczy István segédrendőrt lefegyverezték és elvitték.¹⁷⁵

Este 7-8 óra tájban a nemzetőrök három csoportban kimentek a község határában lévő „Török-ugratóhoz” Mivel ezen az úton szállították a szovjetek utánpótlását Budapestre, az arra haladó tehergépkocsikat akarták megtámadni, de abban az időben egyetlen jármű sem tűnt fel. Mikor hazaindultak, a község felől egy szovjet teherautó érkezett. A nemzetőrök tüzet nyitottak, mire a jármű visszafordult és kis idő múlva két tank jelent meg. A nemzetőrök erre szétszéledtek.¹⁷⁶

Nov. 23.: Préselt- és Kovácsoltvasáru Gyár és a Mechanikai Művek leálltak. A Budaörs-Törökbálint közti HÉV nem járt.¹⁷⁷

166 1957. márc. 6-án közbiztonsági őrizetbe helyezték, 1957. ápr.-ban szabadult. Monográfia 180. l.

167 Monográfia 180. l.

168 Nyugatra távozott. Monográfia 180. l.

169 PMB 509/1957 (Bőőr gyűjtemény)

170 Monográfia 155. l.

171 2 év börtönbüntetésre ítélték. PMB 509/1957

172 Monográfia 155. l.

173 PMT Eü. Oszt. ir. 64197/1957

174 PMB 509/1957

175 Rendőrségi jelentések I. 152. l.

176 PMB 509/1957

177 Rendőrségi jelentések I. 160. l.

Dec. 12.: A Keményfémipari üzem dolgozóinak munkástanácsa lefegyverezte a munkásőrséget, és az őrség fegyverét az irodákba hordták szét. A fegyvereket csak a szovjet tisztí csoport felszólítására adták vissza.¹⁷⁸

Dec. 19.: Az éjszaka folyamán mésszel a következő feliratokat írták fel: „Halál a kommunistákra, le a rendőrséggel!” A rendőrség egyes tagjait név szerint is, írásban megfenyegették.¹⁷⁹

D. N.: Budapesten életét veszítette Rózsási László, Ladányi Imréné, Molnár Pál, Rádóczi János, megsebesült Balogh Kálmán, Nagy Lajos, Varga István.

A Nemzetőrség tagjai: Zöldi (parancsnok),¹⁸⁰ Huszár László, Fóris István, Rózsássy Tibor,¹⁸¹ Sándor Géza, Kovács István László¹⁸²

Bugyi

Okt. 27.: 10 órakor 10-20 fős fegyveres csoport kezdte meg a felvonulást, majd ez duzzadt fel kisebb tüntető tömeggé, akik nemzeti színű zászlóval vonultak a tanácsháza elé. Közben a vörös csillagokat eltávolították az épületekről.¹⁸³

Este kb. 200 fős tüntetés volt a tanácsháza előtt. Megválasztották a Forradalmi Munkás Tanács 6 tagját. Ez a szerv gondoskodott a község és a tanácsháza védelméről, ezért begyűjtötték a lakosságtól a fegyvereket.¹⁸⁴ Szőke Sándor vállalta, hogy a közrend biztosítását irányítja.

Okt. 28.: Csernus Lászlót és Szőke Sándort delegálták a Dabasi Járási NB értekezletre, Dabasra. Közben a Munkástanács már községi nb-t akart alakítani, de ez nem sikerült. Délután érkezett vissza a két küldött Dabasról, akik magukkal hozták a Dabasi Járási Nemzeti Bizottság ajánlását, miszerint hozzák létre a helyi nb-t Csernus László vezetésével. A Munkástanács titkos szavazást szervezett, de aznap este még nem választották meg az nb-t. Ennek ellenére a község vezetői hangosbmondón bejelentették, hogy lemondanak hivatalukról.¹⁸⁵

Devecseri József¹⁸⁶ a tanácsházára ment, kihordta az önkényuralmi jelképeket és összetörte őket.

Koltai András volt begyűjtési biztost láncra verve bekísérték a tanácsházára, de Csernus nb-elnök elengedte, és azt ajánlotta neki, hogy hagyja el egy kis időre a falut.

178 Rendőrségi jelentések I. 533. l.

179 Rendőrségi jelentések II. 161. l.

180 Nyugatra távozott. Monográfia 155. l.

181 PMÜ 10169/1958

182 Sándort 2 év 6 hónap; Kovácsot 1 év börtönbüntetésre ítélték. PMB 509/1957

183 Czágányi 653. l.

184 PMB 76/1958

185 Czágányi 657. l. és PMB 76/1958

186 5 év börtönbüntetésre ítélték. PMB 1309/1957